

ULKOASIAINVALIOKUNNAN LAUSUNTO 3/2007 vp

Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2008

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä syyskuuta 2007 lähettänyt hallituksen esityksen valtion talousarvioksi vuodelle 2008 (HE 62/2007 vp) valmisteluvasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 3 momentin nojalla ulkoasiainvaliokunta on päättänyt antaa toimialaansa koskevan lausunnon talousarvioesityksestä valtiovarainvaliokunnalle.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Kehitysyhteistyömäärärahojen osuuden kehitys bruttokansantulosta

Käsiteltävänä olevan talousarvion mukaan vuonna 2008 kehitysyhteistyömäärärahojen tason arvioidaan nousevan 0,44 prosenttiin BKT:sta. Kehitysyhteistyömäärärahojen osalta ulkoasiainvaliokunta viittaa lausuntoonsa (UaVL 1/2007 vp) valtiontalouden kehyksistä vuosille 2008—2011 annetusta selonteosta. Ulkoasiainvaliokunnan mielestä on tärkeää, että hallitus sitoutuu korottamaan kehitysyhteistyömäärärahoja tavalla, joka nostaa kehitysyhteistyön bruttokansantulo-osuuden vähintään 0,51 prosenttiin vuoteen 2010 mennessä osana määrärahojen korottamista 0,7 prosenttiin vuoteen 2015 mennessä. Tähän aikatauluun Suomi on Euroopan unionissa sitoutunut.

Ulkoasiainvaliokunta pitää tärkeänä, että 0,7 prosentin tavoitteesta pidetään kiinni ja tavoitteen saavuttamiselle kohtuullisessa ajassa luodaan realistiset edellytykset kehitysyhteistyö-

menojen riittävän kasvun kautta. Määrärahojen lisäämisen pitää toteutua rinnan avun tuloksellisuuden ja politiikkajohdonmukaisuuden vahvistamisen kanssa, kuten valiokunta on lausunnossaan valtiontalouden kehyksistä vuosille 2008—2011 annetusta selonteosta todennut (UaVL 1/2007 vp). Valiokunta korostaa, että monenkeskisen avun suhteellisen osuuden lisääminen tarjoaa hyvän keinon kasvavien määrärahojen käytön tehokkaalle kanavoimiselle.

Valtioneuvoston selonteossa valtiontalouden tarkistetuista kehyksistä vuosille 2008—2011 (kehyspäätos) todetaan, että ulkoasiainministeriön hallinnonalalla kehitysyhteistyömenoja kasvatetaan kehyskaudella 6,5 milj. eurolla vuosittein siten, että vuonna 2011 niiden kokonaismäärä on 928 milj. euroa. Vuoden 2010 osalta ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyömäärärahojen on tarkoitus olla noin 819 milj. euroa ja vuonna 2010 kehitysyhteistyömenot kokonaisuudessaan — kun niihin lasketaan muiden hal-

linnonalojen kehitysyhteistyömenot — olisivat noin 1 000 milj. euroa.

Kehyspäätöksessä oletetaan, että Suomen talouden kasvu hidastuu 2 prosenttiin vuodessa. Kehyspäätöksen pohjana on kokonaistaloudellinen ennuste, jonka mukaan Suomen bruttokansantulo on 196,3 miljardia euroa vuonna 2010. EU:n kehitysyhteistyömenojen vähimmäistasosta tehdyn linjauksen tarkoittama 0,51 prosenttia olisi siis tämän ennusteen mukaisesti 1 001 milj. euroa, eli kaavailluilla kehitysyhteistyömäärärahojen korotuksilla Suomi saavuttaa kehitysyhteistyömäärärahojen 0,51 prosentin vähimmäistavoitteen täpärästi.

Suomen talouskasvu on ollut kehyspäätöksessä ennakoitua parempaa. Ulkoasiainvaliokunnan mielestä hallituksen tulisi ottaa huomioon ennakoitua nopeampi talouskasvu ja tarkistaa kehitysyhteistyömäärärahojen tasoa vuodelle 2008, jotta päästäisiin 0,45 prosenttiin bruttokansantulosta. Tämän tason saavuttamiseksi kehitysyhteistyömäärärahoja tulisi nostaa 26 milj. eurolla esitetystä. Kehitysyhteistyömäärärahojen tasoa on nostettava tasaisen kasvun periaatteella vuosittain, jotta 0,51 prosentin tavoite saavutetaan vuoteen 2010 mennessä ja 0,7 prosentin tavoite vuoteen 2015 mennessä.

Ulkoasiainvaliokunta korostaa, että kehitysyhteistyömäärärahojen kasvulle on luotava vahva kasvu-ura. Ulkoasiainvaliokunta toteaa, että EU:n jäsenmaiden tekemän kehitysyhteistyömäärärahoja koskevan linjauksen mukaisesti jäsenvaltiot sitoutuvat saavuttamaan 0,7 prosentin kehitysyhteistyötavoitteen vuoteen 2015 mennessä. Valiokunta toteaa, että 0,51 prosentin tavoite tämä täsmällinen tavoite pitää nähdä Suomea velvoittavana.

Ulottamalla kehyspäätöksen 2 prosentin kasvuennusteen vuoteen 2015 on karkeasti laskettavissa, että 0,7 prosentin kehitysyhteistyötavoitteen saavuttaminen merkitsee noin 1,5 miljardin euron kehitysyhteistyömenoja vuonna 2015. Tavoitteen saavuttaminen merkitsee keskimäärin 100 milj. euron vuosittaista menolisäystä vuosina 2011—2015. Tämän kehityksen valossa on valiokunnan mielestä perusteltua, että hallituksen pyrkimyksenä tulisi olla 0,51 prosentin sel-

keä ylittäminen vuonna 2010, jotta 0,7 prosentin tavoitteelle luodaan realistinen pohja.

Valiokunta edellyttää, että hallitus sitoutuu yksiselitteisesti täyttämään 0,51 prosentin kehitysyhteistyömäärärahatavoitteen vuonna 2010 tarvittaessa lisäämällä vuosittain kehitysyhteistyömäärärahoja.

Siviilikriisinhallinnan rahoitus

Konfliktien vakauttaminen edellyttää sotilaallisen ja siviilikriisinhallinnan keinojen tehokasta yhteensovittamista. Sotilaallisen kriisinhallinnan rinnalla tarvitaan vahvaa siviilikriisinhallintaa eli yhteiskunnan järjestäytyneelle toiminnalle olennaisten valmiuksien luomista — mm. oikeuslaitosta, poliisitoimintaa ja siviilihallintoa. Kriisinhallintaa ja konfliktinestoa on kyettävä täydentämään kehitysavun keinoin. Turvallisuuden ja kehityksen välillä on vahva side.

Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi jatkaa määrätietoisia ponnisteluja siviilikriisinhallinnan kehittämiseksi. Valiokunta olettaa, että syksyksi 2007 valmisteltavassa uudessa kehityspoliittisessa ohjelmassa huomioidaan riittävällä tavalla kehitysavun merkitys kriisinhallinnassa ja konfliktien ennaltaehkäisyssä. Valiokunta pitää tärkeänä, että siviilikriisinhallinta ja kehitysapu tulevat entistä vahvemmaksi osaksi kriisinhallintaa ja konfliktinestoa.

Valiokunnan mielestä on ilmeistä, että kriisinhallinta edellyttää tulevaisuudessa lisäresursseja. Valiokunta on johdonmukaisesti korostanut (UaVL 3/2004 vp, UaVL 10/2005 vp, UaVM 1/2007 vp), että siviilikriisinhallintaan osoitetut määrärahat eivät ole oikeassa suhteessa käytännön todellisiin tarpeisiin.

Valiokunta pitää myönteisenä, että siviilikriisinhallinnan määrärahoja on viime vuosina lisätty, mutta toteaa, että suhteessa sotilaalliseen kriisinhallintaan määrä on edelleen pieni. Siviilikriisinhallinnan määrärahojen korottamista helpottanee se, että siviilikriisinhallintaan käytetyt resurssit ovat osin kehitysyhteistyöhön tilastoitavissa, ja kehitysyhteistyömäärärahoja on joka tapauksessa tarkoitus kasvattaa merkittävästi. Valiokunta kuitenkin korostaa, että soti-

laallisen ja siviilikriisinhallinnan resursseja ei saa asettaa toisiaan vasten.

Valiokunta painottaa, että Suomella on hyvät edellytykset kehittää siviilikriisinhallinnan koulutuksesta kansainvälisestäkin merkittävä osaamisalue. Kuopioon perustettu kriisinhallintakeskus antaa hyvät valmiudet siviilikriisinhallinnan henkilöstön kouluttamiselle. Valiokunta pitää kriisinhallintakeskuksen kehittämistä ja vahvistamista tärkeänä.

Puolustusvoimat on uudistamassa omaa kriisinhallinnan kurssi- ja koulutustoimintaansa. Valiokunnan mielestä Kuopion kriisinhallintakeskuksen ja Puolustusvoimien Kansainvälisen Keskuksen yhteistyö voi merkittäväällä tavalla edistää kokonaisvaltaista kriisinhallinta-ajattelua Suomessa.

Vuoden 2008 talousarviossa esitetään siviilikriisinhallinnan rahoitukseen yhteensä 14,1 milj. euroa. Määräraha on tarkoitettu ensisijaisesti siviilikriisinhallintatoimintaan ulkomailla osallistuvasta suomalaisesta siviilihenkilöstöstä aiheutuvien menojen kattamiseen. Määräraha on mitoitettu noin 100 henkilötyövuoden mukaisesti.

Valiokunta katsoo, että siviilikriisinhallinnalle tulee turvata riittävät voimavarat vuoden 2008 talousarviossa.

Lausunto

Lausuntonaan ulkoasiainvaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 12 päivänä lokakuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Pertti Salolainen /kok
vpj. Markku Laukkanen /kesk
jäs. Eero Akaan-Penttilä /kok
Pekka Haavisto /vihr
Liisa Jaakonsaari /sd
Antti Kaikkonen /kesk
Kimmo Kiljunen /sd
Katri Komi /kesk

Annika Lapintie /vas
Elisabeth Naucélér /r
Heikki A. Ollila /kok
Aila Paloniemi /kesk
Pekka Ravi /kok
Tanja Saarela /kesk
vjäs. Tarja Filatov /sd
Juha Korkea-aho /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Olli-Pekka Jalonen.